

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

A pesti kulik

Forrás:

Budapesti Napló

Bp.
(Hely)

1913 VIII 17
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

339.85

Hely

Idő

"1913"

Személy

Helyszám

A pesti kulik.

Egynehány számadat mellett végigkalauzolom az olvasót olyan emberek között, akikkel minden nap érintkezik, akik hajlongva, mosolyogva, kezeiket dörzsölve beszélgetnek vele, s akik alapján véve a legszánandóbb nyomorultjai ennek a pesti életnek.

A magánalkalmazottak viszonyait illetőleg (mindig a fővárosiak) átlagos életkora 46 és került elibénk néhány adat, az Országos Munkás- és Balesetbiztosító Pénztár révén, ahova a fűtetlen, szellőzhetetlen üzletek, az üzletvállalkozók tartoznak (az 1907. XIX. t.-c. lettek mellett lévő kis, szűk irodahelyiségek, értelmében) mindazon magánalkalmazottak, ahol egy-két „irodista” görnyed naphosszat, akiknek évi jövedelme a 2400 koronát megüvegfal mögött, az okai, hogy a magánalkalmazottak nem haladja. Van belőlük elég, mindenesetre a közönség között rettenetesen pusztít a légzőszervek megbetegedése, főképpen pedig természetesen a tüdőbaj. Az évi megbetegedések 45 százalékra ilyen természetű, illetve ehhez a számhoz vegyük még hozzá azt a 17 százalékot, amit kimutathatólag a fűtetlen helyiségből keletkezett hűlés számaztat. Nagy mértékben szedi még áldozatait a szívbaj is, ami természetesen a létrákra való ugrálásra, s a magas polcokról való nehéz áruknak leemelése okoz.

Ezek a kis fizetésű emberek rosszul szellőzött irodák és fűthetetlen, levegőtlen üzlet-helyiségek rabszolgái. Egész nap kemény munkában vannak, evésre alig marad idejük, létrákra mászkálnak, nehéz árukat cipelnek, amelyeket évenként egyszer, ha leporolnak, úgy, hogy amikor megemelik, fellegekben száll le azokról a por.

Az ember mindezt meg sem gondolja, észre sem veszi, amikor a fényes portálokkal, díszes kirakatokkal ékeskedő üzletekbe belép. De ha megnézi a statisztikai adatot, megnézi, mennyi a budapesti magánalkalmazottak átlagos életkora, okvetlen elszörnyed, s keresi azokat az okokat, amelyek miatt ezek közül a szegény szánandó emberek közül csak 33 százalék él 40 évnél tovább, s amelyek miatt a budapesti magánalkalmazottak átlagos életkora 39 év és 8 hónap! Amint alább látni fogjuk,

Bécsben sem valami rózsás a magánalkalmazottak helyzete, de átlagos életkoruk ott mégis 42 és fél év. Az átlagos életkort illetőleg a budapesti magánalkalmazottak még a folytonos porban dolgozó, nagy terheket emelgető, malommunkásoknál is hátrább állanak, akiknél ez a szám 42 év és 8 hónap. a koromban

fűstben, büzben dolgozó kovácsok élettartamához pedig nem is viszonyítható, miután ezek a fűtetlen, szellőzhetetlen üzletek, az üzletvállalkozók tartoznak (az 1907. XIX. t.-c. lettek mellett lévő kis, szűk irodahelyiségek, értelmében) mindazon magánalkalmazottak, ahol egy-két „irodista” görnyed naphosszat, akiknek évi jövedelme a 2400 koronát megüvegfal mögött, az okai, hogy a magánalkalmazottak nem haladja. Van belőlük elég, mindenesetre a közönség között rettenetesen pusztít a légzőszervek megbetegedése, főképpen pedig természetesen a tüdőbaj. Az évi megbetegedések 45 százalékra ilyen természetű, illetve ehhez a számhoz vegyük még hozzá azt a 17 százalékot, amit kimutathatólag a fűtetlen helyiségből keletkezett hűlés számaztat. Nagy mértékben szedi még áldozatait a szívbaj is, ami természetesen a létrákra való ugrálásra, s a magas polcokról való nehéz áruknak leemelése okoz.

A lehetetlen és nem embernek való helyiségek Bécsben sem különbek. Ott 1360 tüdőbeteg magánalkalmazott jelentkezett egy év alatt, akik közül 1345-nek munkahelyét megvizsgálták. Az eredmény felháborító, mert 535 olyan üzletet találtak, ahol egész nap ég a gáz, meg a villany, mert enélkül sötét lenne az oda, s mert a nap oda soha nem süt be. Aki tudja, hogy a tuberkulózis bacilusai hidegnek melegnek, egyaránt ellentállóak, csak éppen a napsugarak ölik meg azokat pár másodperc alatt azok meg tudják érteni, micsoda borzalmakat rejtgetnek magukban vevőre és alkal-

mazottra egyaránt ezek a poros, nem szellőztethető, a sok vevő között annyi tüdőbeteg által is látogatott helyiségek!

Nem egynehány emberről, hanem néhány százezerről van itt szó, s igazán érthetetlen az a közöny, sőt nembánomság, amivel hatóságok és közönség a mély, pincyszerű üzletek iránt viseltetik.

Van azonban a magánalkalmazottakra vonatkozó statisztikai adatok között még egy olyan szám, amely a legnagyobb mértékben felhívja részvétünket ezek iránt az emberek iránt, s amely az érezni tudó ember arcába kezeti a vért.

Magyarországon minden 1000 elhalálozás közül 7 és fél percent oka az öngyilkosság. A budapesti magánalkalmazottak minden ezer halottjából pedig száz önkézzével veti végét életének!

Rettenetes még elgondolni is, hogy van életpálya, amelyen minden második ember tüdőbajos, vagy a komisz helyiség miatt válik beteggé, s minden tizedik öngyilkossá lenni kényszerül!

Mert igenis kényszerül, hiszen jó kedvéből még a magánalkalmazott sem lesz öngyilkos.

Hogy mi az oka ennek a nagyszámu öngyilkosságnak, azt teljesen szintén csak bécsi példa után érthetjük meg. 1600 alkalmazott közül Bécsben 44 százalékknak 100 koronán alul volt a fizetése, 30 százalékknak 150 koronán alul, s 300 koronán felül csak 2 százalék emelkedett. (Ugyanilyen arányban került ki közülük a tuberkulotikus beteg is, mert a szóban levő 1600 alkalmazott mind tuberkulotikus volt.) Elképzelhető, hogy a fizetési viszonyok nálunk sem kedvezőbbek, mint Bécsben. S azt is meg tudjuk érteni ezek után, hogy embere-

ket, akik naphosszat a legnehezebb munkát végzik, állva fagyoskodnak reggeltől estig, enni is csak sietve, dugva érnek rá, s akikre ott leskelődik az idegbaj, a szivbaj és mindenekelőtt a tüdőbaj, nem köt a 100 koronán alóli fizetés olyan borzasztóan az élethez. Ezért lesz minden tizedik öngyilkossá közülök. Jobbnak találja az öngyilkosságot, mint a nyomort és a betegséget.

Igazán szégyelnivaló állapotok ezek. Kellene is tenni valamit ellene, csak az istenért azt ne mondják, hogy tegyen az állam. Elhisszük, hogy ha az állam mindenkit kitartana, akkor, — szükösen ugyan, de mindenki meg tudna élni itt. Dehát ez lehetetlen, s éppen azért mert lehetetlen, nem kell feltétlenül tüdővészben elhalnia, vagy öngyilkossá lennie az embernek. Mert szörnyű volna, ha itt csak azok tudnának megélni, akikről az állam gondoskodik!